

نمی‌توان نیای زبانهای هندواروپایی محسوب داشت. بدین سبب به کار بستن اصطلاح زبانهای آدیایی و به‌طریق اولی اقوام آدیایی در مورد همهٔ سخنگویان به زبانهای هند و اروپایی عملی غیر-علمی بود و متروک گشت. بعدها این اصطلاح را فاشیزم آلمان اخذ کرد و بدان معنی و اهمیت نژادی داد و حال آنکه هیچگاه علما چنین معنی برای آن قائل نبودند.

تنها مورد استعمال مجاز اصطلاح آدیایی (که آنهم چون کلمهٔ مزبور بر اثر سوء-استفادهٔ غیرعلمی از آن بی‌اعتبار گشته غیرمطلوب است) دربارهٔ اقوامی است که در ازمینهٔ باستانی خود خویشتن را اریا می‌نامیدند. هندیان [۱۲] و ایرانیان (پارسیان) [۱۳] و مادها [۱۴] و اسکیتها [۱۵] و آلانها [۱۶] و اقوام ایرانی زبان آسیای میانه [۱۷] خود را اریا می‌خواندند، ولی دیده نشده است که حتی اقوامی که به یکی از دیگرگروهها و یا خانواده‌های زبانی منتسب باشند خویشتن را به این نام بخوانند.

قبیله‌اشتمال یا عدم‌اشتمال آن در مفهوم کلمهٔ مادای واجد اهمیت نمی‌باشد و موضوع را مشخص نمی‌سازد.

برای تعیین اسامی قبایل عضو اتحادیهٔ ماد باید به کلام هرودوت متوسل شویم. اومی گوید- (۱/۱۰۱) که مادها به شش قبیله تقسیم می‌شدند: بوسیان، پارتاکنیان، استروختیان، اریزانتیان، بودیان و مغ‌ها^۱. از میان اینان فقط نام يك قبیله یعنی پارتاکنیان که در ناحیهٔ اصفهان کنونی و جهت شرقی آن [۴] زندگی می‌کرد نامی است که ریشهٔ آن وضوحاً ایرانی می‌باشد [د] و در آسیای میانه هم شنیده شده است. [۶] ظاهراً پارتاکنیان از دیگر مادها جدای زیستند و گاهی جزو ایشان محسوب نمی‌گردیدند. [۷] اما راجع به دیگر قبایل ماد، فقط نام اریزانتیان اشتقاق روشن از ریشهٔ ایرانی دارد. و ظاهراً باید کلمهٔ ایرانی «اریا- زنتو» یا «قبیلهٔ آریاییها» باشد. [۸]

بدین مناسبت لازم است دربارهٔ اصطلاح «آریا»^۳ که دانشمندان غربی بیش از هر واژهٔ دیگری از آن سوء استفاده کرده‌اند، مفصل ترسخن گفته شود.

۴۶. سواران اریزانت یا پارتاکن مادی. تفتی برهیر استوانه‌ای از تپه سبک (پارتاکن) آغاز هزارهٔ اول ق.م.

در زمانی که زبان سانسکریت نیای جملهٔ زبانهای هندواروپایی [۹] و هندوستان میهن اصلی اقوام هندواروپایی شمرده می‌شد [۱۰]، نامی که هندیان عهد باستان به خود نهاده بودند یعنی «اریا» را دانشمندان به تمام اقوامی که به زبانهای هندواروپایی سخن می‌گفتند، بسط دادند. بعدها ثابت شد که [۱۱] هندوستان میهن اصلی هند واروپاییان نیست و برعکس اقوام مزبور در دوران بالنسبه متأخری به آنجا آمدند و زبان سانسکریت را هم به هیچوجه

1. (Bousai, Paretakénoi, Stroukhates, Arizantoi, Boudioi, Magoi)

2. arya - zantu 3. arya